

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 199/05-54

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Báránya vo veci sťažnosti L. K., nar. 30. decembra 1950, bytom G., toho času vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. P. K., N., pre namietané porušenie jeho základných práv zaručených v čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Krajským súdom v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 4/2004 a Najvyšším súdom Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 To 91/2004 na neverejnom zasadnutí 24. novembra 2005 takto

r o z h o d o l :

1. Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 To 91/2004 a uznesením sp. zn. 1 To 91/2004 z 26. januára 2005 p o r u š i l základné práva L. K. zaručené v čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo zaručené v čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Krajský súd v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 4/2004 porušil základné práva L. K. zaručené v čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky.

3. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 To 91/2004 z 26. januára 2005 zrušuje a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky prikazuje, aby L. K. prepustil neodkladne z väzby na slobodu.

4. L. K. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Krajský súd v Nitre povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Krajský súd v Nitre je povinný zaplatiť náhradu trov konania L. K. v sume 6 309 Sk (slovom šesťtisíc tristo deväť slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. P. K., N. do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Sťažnosti L. K. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 199/05-22 zo 6. júla 2005 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť L. K., bytom G., toho času vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), z 25. apríla 2005 v časti týkajúcej sa namietaného porušenia jeho základných práv zaručených v čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj v časti týkajúcej sa namietaného porušenia práv sťažovateľa podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) Krajským súdom v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 4/2004 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní

vedenom pod sp. zn. 1 To 91/2004, ako aj uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 91/2004 z 26. januára 2005 (ďalej aj „napadnuté uznesenie z 26. januára 2005“ alebo „napadnuté uznesenie“). Vo zvyšnej časti bola ústavná sťažnosť odmietnutá.

Sťažovateľ prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu v sťažnosti uviedol, že 23. apríla 2004 bol uznesením Okresného súdu Nitra sp. zn. 2 Tp 99/04 vzatý do väzby z dôvodu podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku s tým, že lehota väzby začína plynúť 20. apríla 2004 od 19.55 h. V súvislosti so skončením vyšetrovania v jeho trestnej veci podal sťažovateľ prostredníctvom ustanoveného obhajcu 15. októbra 2004 Krajskej prokuratúre v Nitre (ďalej len „krajská prokuratúra“) žiadosť o prepustenie z väzby podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku.

Z pokladov, ktoré si ústavný súd vyžiadal, vyplýva, že prokurátor krajskej prokuratúry podal 18. októbra 2004 na krajskom súde na sťažovateľa obžalobu pre trestný čin nedovoleného ozbrojovania podľa § 185 ods. 1 Trestného zákona a pre pokus trestného činu vraždy podľa § 8 v spojení s § 219 ods. 1 Trestného zákona. Následne (21. októbra 2004) predložil krajskému súdu aj sťažovateľovu žiadosť o prepustenie z väzby doručenu krajskej prokuratúre 15. októbra 2004 .

Krajský súd uznesením sp. zn. 5 T 4/2004 z 28. októbra 2004 sťažovateľovu žiadosť o prepustenie z väzby zamietol. Označené rozhodnutie napadol sťažovateľ sťažnosťou podanou prostredníctvom obhajcu 6. decembra 2004. Najvyšší súd uvedenú sťažnosť uznesením sp. zn. 1 To 91/2004 z 26. januára 2005 zamietol.

Sťažovateľ poukazujúc na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj judikatúru ústavného súdu namieta, že: *«„Dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, hoci je conditio sine qua non pre väzbu, samo osebe môže byť len dočasným väzobným dôvodom (skôr v počiatočných štádiách trestného konania). Pokiaľ má väzba trvať aj naďalej, musí k tomuto jej základnému predpokladu pristúpiť ďalší významný a dostatočný dôvod, resp. dôvody ustanovené vnútroštátnym zákonom, pričom kompetentné orgány musia navyiac vo väzobnej veci postupovať s osobitnou starostlivosťou.“*

V mojom prípade, kedy väzba už u mňa trvá viac ako jeden rok, k pristúpeniu žiadneho ďalšieho významného a dostatočného dôvodu pre existenciu a ďalšie trvanie väzby v zmysle našej právnej úpravy, podľa § 67 ods. 1 Trestného poriadku, však nedošlo. Preto sa cítim byť nespravodlivo držaný vo väzbe a to bez zákonného dôvodu a najmä v rozpore s mojím ústavným právom na osobnú slobodu ako aj právami, ktoré každému jednotlivcovi zaručuje medzinárodnoprávna ochrana, najmä Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

(...) moje osobné pomery, doterajšia bezúhonnosť ako aj to, že skutok, ktorého som sa dopustil som sám oznámil orgánom činným v trestnom konaní, ktorým som sa po čine dobrovoľne odovzdal a neskôr pri objasňovaní skutku som im poskytol svoju plnú súčinnosť, nezakladajú u mňa existenciu ďalšieho väzobného dôvodu podľa § 67 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý by mal pristúpiť k základnému dôvodu podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku, pre ktorý som bol vzatý do väzby. Aj keby všeobecné súdy dospeli k záveru, že moje podozrenie zo spáchania trestného činu pokusu vraždy, t. j. trestného činu, za ktorý je možné uložiť trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej osem rokov a ktorý odôvodňuje použitie väzobného dôvodu podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku, je dôvodné – napriek tomu, že do prípadu boli objektívne vnesené vážne pochybnosti – ďalšie trvanie mojej väzby je nedôvodné, nakoľko orgány činné v trestnom konaní nezistili skutočnosti opodstatňujúce obavu z môjho úteku (dokonca nevlastným ani cestovný doklad), z ovplyvňovania svedkov či iného marenia dôkazov alebo akéhokoľvek iného marenia trestného konania z mojej strany ani obavu z prípadného pokračovanie v trestnej činnosti.

Všeobecné súdy svojimi rozhodnutiami o ďalšom trvaní mojej väzby popreli inštitút väzby, tak ako ho upravuje náš právny poriadok a najmä medzinárodná úprava základných ľudských práv a slobôd.»

Sťažovateľ taktiež namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov „zbytočne zdĺhavým postupom všeobecných súdov pri doručovaní svojich rozhodnutí“ v súvislosti s rozhodovaním o väzbe a taktiež v konaní o veci samej.

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti týkajúcej sa namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy krajským súdom a najvyšším súdom v konaní o veci samej odmietol pri predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú s tým, že na preskúmanie postupu oboch označených súdov v súvislosti s ich rozhodovaním o väzbe sťažovateľa sú aplikovateľné ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, z ktorých okrem iného vyplýva právo sťažovateľa nachádzajúceho sa vo väzbe podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti tejto väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná (obdobne napr. III. ÚS 227/03).

Sťažovateľ prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu navrhol (vo vzťahu k tej časti sťažnosti, ktorá bola prijatá na ďalšie konanie), aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie základných práv sťažovateľa *„(...) podľa článku 17 ods. 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky ako i článku 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Krajskom súde v Nitre, č. k. 5 T 4/2004 a na Najvyššom súde SR, č. k. 1 To 91/2004 (...)“*, aby prikázal *„(...) prepustiť L. K. ihneď z väzby na slobodu (...)“*, aby priznal *„(...) L. K. (...) primerané finančné zadostučinenie 150.000,- Sk, ktoré je povinný Krajský súd v Nitre zaplatiť mu do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia (...)“*, a aby uložil krajskému súdu povinnosť nahradiť sťažovateľovi trovy konania pred ústavným súdom.

V rámci prípravy prerokovania sťažnosti vyzval ústavný súd listami zo 16. mája 2005 krajský súd, ako aj najvyšší súd, aby sa k sťažnosti písomne vyjadrili a predložili mu príslušný spisový materiál, resp. jeho relevantné časti.

Krajský súd sa vyjadril k sťažnosti sťažovateľa prostredníctvom svojho predsedu podaním sp. zn. Spr. 549/05 z 30. mája 2005, v ktorom podal podrobný popis priebehu konania v trestnej veci sťažovateľa vedenej pod sp. zn. 5 T 4/2004 s tým, že sťažnosť, *„pokiaľ sa týka rozhodovacej činnosti v trestnej veci, vedenej pod spisovou značkou 5 T 4/2004“*, nepovažuje za opodstatnenú. V prílohe uvedeného vyjadrenia predložil ústavnému súdu kópie listín zo spisového materiálu týkajúceho sa predmetnej veci,

preukazujúce priebeh konania v trestnej veci sťažovateľa vedenej pod sp. zn. 5 T 4/2004. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 199/05-22 zo 6. júla 2005 predložil krajský súd ústavnému súdu na základe výzvy z 23. augusta 2005 celý spisový materiál týkajúci sa trestnej veci sťažovateľa vedenej pod sp. zn. 5 T 4/2004.

Najvyšší súd sa vyjadril k sťažnosti sťažovateľa prostredníctvom svojho predsedu podaním č. k. KP 8/05-27 z 10. júna 2005, v ktorom sa uvádza: „*Vo veci obžalovaného L. K. rozhodoval Najvyšší súd SR na základe sťažnosti obžalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 28. októbra 2004, sp. zn. 5 T 4/2004, uznesením z 26. januára 2005, sp. zn. 1 To 91/2004, ktorým podľa § 148 ods. 1 písm. c) Tr. por. sťažnosť obžalovaného zamietol. Dôvody uvedeného rozhodnutia sa dotýkali väzby obžalovaného a vyplývajú z odôvodnenia napadnutého uznesenia.*

Uvedená sťažnosť obžalovaného spolu so spisovým materiálom bola Najvyššiemu súdu SR predložená dňa 14. decembra 2004.

So zreteľom na nevyhnutnosť štúdia spisového materiálu vzťahujúceho sa k veci bol termín verejného zasadnutia (26. januára 2005) určený v najkratšej možnej lehote a to napriek preťažnosti senátov trestného kolégia.

Z tohto pohľadu preto konal Najvyšší súd SR ako súd odvolací s osobitným urýchlením.

Z týchto dôvodov navrhujeme, aby Ústavný súd SR pri predbežnom prerokovaní návrhu tento neprijal na ďalšie konanie.“

V prílohe svojho vyjadrenia predložil najvyšší súd ústavnému súdu zberný spis týkajúci sa konania sp. zn. 1 To 91/2004.

V podaní zo 4. augusta 2004 sťažovateľ prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu ústavnému súdu oznámil, že v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde súhlasí s upustením od verejného ústneho pojednávania v predmetnej veci, a žiadal priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom vo výške 6 309 Sk. Krajský súd podaním sp. zn. Spr. 549/05 z 5. septembra 2005 a najvyšší súd podaním č. k. KP 8/05-40 z 5. septembra 2005 ústavnému súdu taktiež oznámili, že súhlasia s upustením od verejného ústneho

pojednávania o prijatej sťažnosti v merite veci. Možnosť doplniť svoje vyjadrenia k podanej sťažnosti krajský súd ani najvyšší súd nevyužili.

Ústavný súd upustil so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z vyjadrení oboch súdov, proti ktorým sťažnosť smeruje, a z obsahu predložených listinných dôkazov zistil ústavný súd nasledovný priebeh konania v označenej trestnej veci sťažovateľa:

Krajská prokuratúra podala na sťažovateľa v predmetnej trestnej veci obžalobu (z 12. októbra 2004) na krajskom súde 18. októbra 2004. Dňa 21. októbra 2004 predložil prokurátor krajskej prokuratúry krajskému súdu písomnú žiadosť sťažovateľa zo 14. októbra 2004 (doručenú krajskej prokuratúre 15. októbra 2004) o prepustenie z väzby na slobodu.

Dňa 26. októbra 2004 bol nariadený termín neverejného zasadnutia o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, ako aj termín hlavného pojednávania.

Na neverejnom zasadnutí konanom 28. októbra 2004 senát krajského súdu žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu zamietol. Písomné vyhotovenie rozhodnutia bolo vypravené 29. novembra 2004 (sťažovateľovi a krajskej prokuratúre bolo doručené 30. novembra 2004, obhajcovi 1. decembra 2004).

V dňoch 2. a 3. decembra 2004 sa uskutočnilo vo veci hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že podľa § 105 ods. 1 Trestného poriadku bude do konania pribratý znalec z odboru psychológie.

Dňa 6. decembra 2004 bola krajskému súdu doručená sťažnosť sťažovateľa (podaná obhajcom sťažovateľa) z 3. decembra 2004 proti uzneseniu sp. zn. 5 T 4/2004 z 28. októbra 2004.

Uznesením sp. zn. 5 T 4/2004 zo 7. decembra 2004 pribral krajský súd do konania v uvedenej trestnej veci znalca z odboru psychológie.

Dňa 7. decembra 2004 bola v súvislosti s podaním sťažnosti proti rozhodnutiu o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu vyhotovená predkladacia správa.

Písomné vyhotovenie rozhodnutia krajského súdu o pribratí znalca do konania bolo odoslané 13. decembra 2004.

Spis bol najvyššiemu súdu doručený 14. decembra 2004. Predseda senátu najvyššieho súdu nariadil 22. decembra 2004 neverejné zasadnutie na prerokovanie a rozhodnutie o sťažnosti proti rozhodnutiu krajského súdu o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu na 26. január 2005. V uvedený deň (26. januára 2005) najvyšší súd sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 5 T 4/2004 z 28. októbra 2004 zamietol (uznesením sp. zn. 1 To 91/2004).

Uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 91/2004 z 26. januára 2005 bolo písomne vypracované 28. februára 2005, súdnej kancelárii predložené 1. marca 2005 a vypravené 20. apríla 2005. Označené rozhodnutie bolo spolu so spisom krajskému súdu doručené 21. apríla 2005. V uvedený deň bolo písomné vyhotovenie označeného rozhodnutia najvyššieho súdu zasielané sťažovateľovi (obžalovanému), jeho obhajcovi a krajskej prokuratúre. Rozhodnutie najvyššieho súdu bolo sťažovateľovi a krajskej prokuratúre doručené 25. apríla 2005 a obhajcovi 26. apríla 2005.

V žiadosti o prepustenie z väzby zo 14. októbra 2004 sťažovateľ prostredníctvom ustanoveného obhajcu uviedol: «(...) *Okresný súd v Nitre rozhodol o mojom vzatí do väzby z dôvodu podľa § 67 ods. 2 Tr. por., nakoľko som trestne stíhaný pre trestný čin, na ktorý*

zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej osem rokov, aj keď nie sú dôvody väzby dané podľa odseku 1.

K otázke dôvodov väzby podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku zaujal svoje stanovisko Najvyšší súd Slovenskej republiky, podľa ktorého z dikcie ustanovenia § 67 ods. 2 Tr. por. vyplýva, že toto ustanovenie nie je inštitútom tzv. obligatórnej väzby. Formulácia tohto ustanovenia, najmä použitia modálneho slovesa „môže“, pripúšťa možnosť, že obvinený nemusí byť vzatý do väzby napriek tomu, že sa proti nemu vedie trestné stíhanie pre trestný čin s dolnou hranicou trestnej sadzby odňatia slobody najmenej osem rokov, ak to odôvodňujú okolnosti prípadu alebo pomery páchatel'a (Stanovisko trestného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na zjednotenie výkladu ustanovenia § 67 ods. 2 Tr. por. z 23. októbra 1995 sp. zn. Tpj 3/95). Ďalšie stanovisko zaujal Najvyšší súd SR k tejto otázke v jednom zo svojich nedávnych rozhodnutí (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10. januára 2003 sp. zn. Ntv I-20/02), v ktorom sa konštatuje, že obvinenie zo spáchania trestného činu, na ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej osem rokov, hoci je nevyhnutnou podmienkou pre väzbu podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku, samo osebe môže byť len dočasným väzobným dôvodom najmä v počiatočných štádiách trestného konania. Pokiaľ má takáto väzba trvať aj ďalej, musí k jej základnému predpokladu prísť ďalší významný a dostatočný dôvod, resp. dôvody ustanovené Trestným poriadkom v § 67 ods. 1 Trestného poriadku, pričom kompetentné orgány musia navyše vo väzobnej veci postupovať s „osobitnou starostlivosťou (urýchlením)“.

Moja trestná vec sa toho času nachádza v štádiu skončenia vyšetrovania, kedy dňa 01. 10. 2004 som sa zúčastnil úkonu - preštudovania vyšetrovacieho spisu podľa § 166 ods. 1 Trestného poriadku, na ktorom bol prítomný i môj obhajca JUDr. P. K. v zast. - JUDr. R. U., ktorá zároveň vyšetrovateľovi predložila návrh na zmenu, právnej kvalifikácie skutku z trestného činu vraždy v štádiu pokusu podľa § 219 ods. 1 k § 8 ods. 1 Trestného zákona na trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 221 ods. 1 Trestného zákona prípadne trestný čin ublíženia na zdraví v štádiu pokusu podľa § 222 ods. 1 k § 8 ods. 1 Trestného zákona.

V prípade, že bude tomuto môjmu návrhu na zmenu právnej kvalifikácie vyhovené, dôvod väzby podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku by týmto pomínul. Tak ako vyplýva

z obsahu uvedeného návrhu, v rámci prípravného konania sa vo veci vykonalo rozsiahle dokazovanie, ktorého som sa sám aktívne zúčastňoval a pri objasňovaní skutku som napomáhal orgánom činným v trestnom konaní. Pokiaľ mi je známe, po skončení vyšetrovania bol následne trestný spis zo strany vyšetrovateľa predložený krajskému prokurátorovi na ďalšie konanie resp. podanie obžaloby. S poukazom na uvedené skutočnosti a najmä s prihliadnutím k tomu, že vo veci som sám vypovedal, podrobil som sa znaleckému dokazovaniu, zúčastnil som sa konfrontácie s poškodeným G. T., rekonštrukcie skutku i ďalších vyšetrovacích úkonov v rámci dokazovania a tiež s ohľadom na citované stanoviská najvyššieho súdu mám za to, že v mojom prípade nie sú dané okolnosti odôvodňujúce obavu z prípadného zmarenia alebo sťaženia dosiahnutia účelu trestného konania.

Ku svojej osobe by som chcel povedať, že doteraz som žil usporiadaným životom, doposiaľ som nebol stíhaný za násilnú trestnú činnosť, ani som nebol riešený za priestupok. Z vyjadrení svedkyne MUDr. O. B. a jej syna O. B., ktorí sú mojimi susedmi ako aj z vyjadrenia obce vyplýva, že som sa voči svojmu okoliu správal vždy slušne a nie som násilnej povahy. Som si vedomý, že som svojím konaním spôsobil poškodenému ujmu na zdraví, k čomu som sa sám pred vyšetrovateľom priznal a nad týmto svojím konaním vyjadrujem úprimnú ľútosť. Žiadnym spôsobom som nemaril doterajší priebeh trestného konania a orgánom činným v trestnom konaní som bol nápomocný pri objasňovaní predmetného skutku.

V prípade, že prokurátor vyhovie tejto mojej žiadosti a prepustí ma z väzby na slobodu, budem sa zdržiavať v mieste bydliska svojej sestry P. B. a jej manžela J. B. na adrese K., pričom zároveň sľubujem, že na predvolanie sa budem riadne dostavovať pred orgány činné v trestnom konaní. (...)»

Krajský súd po preskúmaní žiadosti obžalovaného, ako i obsahu predloženého spisového materiálu dospel k záveru, že: „(...) podaná žiadosť obžalovaného nie je opodstatnená, pretože dôvody väzby u obžalovaného v zmysle § 67 ods. 2 Tr. por. naďalej trvajú, naďalej sú splnené formálne podmienky na trvanie väzby v zmysle uvedeného ustanovenia Trestného poriadku, pretože u obžalovaného naďalej pretrváva dôvodné podozrenie, že sa dopustil konania popísaného v skutkovej vete obžaloby krajského

prokurátora, ktoré je týmto kvalifikované ako pokus trestného činu vraždy podľa § 8 odsek 1 k § 219 odsek 1 Tr. zák.

Vzatie do väzby na základe ustanovenia § 67 odsek 2 Tr. por. nie je potrebné odôvodňovať žiadnymi ďalšími konkrétnymi skutočnosťami, dôvod väzby podľa tohto ustanovenia je založený len na zistení, že obvinený je stíhaný pre trestný čin, na ktorý zákon stanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou 8 rokov a podozrenie zo spáchania takéhoto trestného činu je dôvodné. Pokiaľ obhajoba poukazuje na okolnosti prípadu a pomery páchatel'a, je treba uviesť, že okolnosťami prípadu sú také okolnosti, ktoré spolu určujú stupeň nebezpečnosti trestného činu pre spoločnosť a pokiaľ by mal byť obvinený prepustený z väzby na slobodu, museli by existovať také okolnosti prípadu, ktoré by stupeň nebezpečnosti pre spoločnosť výrazne znižovali, čo v danom prípade na základe doposiaľ vykonaného dokazovania nie je dané. Taktiež pomery páchatel'a neodôvodňujú jeho prepustenie z väzby na slobodu za trvania existencie dôvodu väzby v zmysle § 67 odsek 2 Tr. por.

Vzhľadom na uvedené, krajský súd preto žiadosť obžalovaného L. K. o prepustenie z väzby na slobodu zamietol. (...)

V sťažnosti z 3. decembra 2004 podanej proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 5 T 4/2004 z 28. októbra 2004 sťažovateľ prostredníctvom obhajcu namietal: „(...) Moja trestná vec sa toho času nachádza v štádiu konania pred súdom, pričom v dňoch 2. a 3. decembra 2004 sa vo veci konalo hlavné pojednávanie, na ktorom boli vykonané všetky podstatné a dôležité dôkazy a to výsluch poškodeného G. T., konfrontácia medzi mnou a týmto poškodeným, výsluchy svedkov: MUDr. O. B. a J. B. ako aj výsluchy znalcov z odboru zdravotníctva - odvetvie psychiatrie a odvetvie chirurgie a traumatológie. Vykonané dôkazy pritom, podľa môjho názoru, vniesli do celého prípadu vážne pochybnosti o priebehu spáchania skutku, tak ako ho opísal vo svojej obžalobe krajský prokurátor a preto nesúhlasím s názorom krajského súdu, že u mňa naďalej pretrváva dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu pokusu vraždy, nakoľko toto podozrenie sa vykonanými dôkazmi nepotvrdilo. Taktiež nesúhlasím s tým, že v mojom prípade nie sú dané okolnosti, ktoré by znižovali stupeň nebezpečnosti trestného činu pre spoločnosť, nakoľko súd neprihliadol na tú skutočnosť, že svojho konania som sa mohol dopustiť v dôsledku strachu o svoj život a

zdravie ako aj zo strachu pred cudzou osobou, ktorá sa neoprávnene dostala do môjho domu, na môj pozemok. Pokiaľ ide o pomery, v ktorých som doteraz žil, tieto chcem zmeniť a to v tom smere, že sa chcem nasťahovať k svojej sestre P. B. a jej manželovi, ktorí spolu žijú a bývajú v K. a ktorí sa i doteraz o mňa starali a pomáhali mi. Taktiež chcem uviesť, že sa chcem v čo najbližšej budúcnosti dobrovoľne podrobiť protialkoholickému liečeniu.

Podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanovením ods. 1 písm. c) tohto článku (zákonné zatknutie), musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený na slobodu počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že dotknutá osoba sa ustanoví na pojednávanie.

Dôvod väzby podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku, ktorý bol zavedený do Trestného poriadku zákonom č. 177/1993 Z. z. s účinnosťou od 12. augusta 1993, nadväzuje na konštrukciu dôvodov väzby podľa vyššie uvedeného čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa ktorého každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem prípadu zákonného zatknutia alebo iného pozbavenia slobody osoby za účelom jej predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

Na základe vyššie uvedených skutočností ako aj vzhľadom na prax Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu, Ústavného súdu Slovenskej republiky ako i všeobecných súdov Slovenskej republiky, ktoré z tejto praxe vychádzajú a tiež s poukazom na skutočnosti a citované stanoviská Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré som uviedol v odôvodnení svojej žiadosti o prepustenie z väzby zo dňa 14. októbra 2004, mám za to, že tu nie sú splnené materiálne podmienky pre ďalšie trvanie mojej väzby. Napadnuté uznesenie krajského súdu nezodpovedá skutočnému významu inštitútu väzby, tak ako upravuje náš právny poriadok. Súd sa totiž pri svojom rozhodovaní i naďalej opieral jedine o existenciu základnej podmienky pre vzatie do väzby podľa § 67 ods. 2, ku ktorému doteraz nepristúpil žiadny ďalší významný a dostatočný dôvod v zmysle ustanovenia § 67 ods. 1 Trestného poriadku. Ako vyplýva z obsahu trestného spisu, nie sú v mojom prípade dané

žiadne okolnosti odôvodňujúce obavu z prípadného zmarenia alebo sťaženia dosiahnutia účelu trestného konania.

Vzhľadom na všetky mnou uvedené skutočnosti a v zmysle ustanovenia § 72 ods. 1 Trestného poriadku žiadam, aby súd II. stupňa napadnuté uznesenie Krajského súdu sp. zn. 5 T 4/2004 zo dňa 28. 10. 2004 podľa § 149 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zrušil a z väzby ma prepustil na slobodu. “

Najvyšší súd po splnení prieskumnej povinnosti dospel k záveru, že „(...) v danom prípade sú i naďalej splnené zákonné podmienky pre ďalšie trvanie väzby podľa § 67 ods. 2 Tr. por. Treba v tejto súvislosti zdôrazniť, že obžalovaný sa v predmetnej veci vo väzbe nachádza doposiaľ po dobu kratšiu ako jeden rok. Pritom krajský súd už konal na hlavnom pojednávaní dňa 2. - 3. decembra 2004, na ktorom vykonal podstatnú časť dokazovania a odročil ho už len za účelom predvolania a vypočutia jedného svedka a znalcov.

Vzhľadom na vyššie uvedené okolnosti Najvyšší súd nepovažuje za opodstatnené a dôvodné sťažnostné námietky obžalovaného, pretože podľa jeho názoru v danom prípade nejde o taký prípad dlhšiu dobu trvajúcej väzby, ako to je riešené v konkrétnych veciach, na ktoré obžalovaný v sťažnostiach poukázal. Treba tiež uviesť, že obžalovaný je aj v súčasnej dobe dôvodne podozrivý zo spáchania tohto trestného činu. Samotná okolnosť, že v danom prípade sa nachádza vo väzbe len z dôvodov uvedených v § 67 ods. 2 Tr. por., bez zistenia existencie ďalších väzobných dôvodov v zmysle § 67 ods. 1 Tr. por. v predmetnej veci nemôže byť dôvodom pre jeho prepustenie na slobodu, najmä vzhľadom na povahu a závažnosť spáchaného činu, ako aj vzhľadom na dĺžku doposiaľ trvajúcej väzby obžalovaného.

Vzhľadom na všetky vyššie uvedené okolnosti najvyšší súd nepovažoval sťažnosť obžalovaného L. K. za dôvodnú a preto ju podľa § 148 ods. 1 písm. c) Tr. por. zamietol. (...)“

V ďalšom priebehu konania vedeného na krajskom súde pod sp. zn. 5 T 4/2004 podal sťažovateľ novú žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, ktorú krajský súd na hlavnom pojednávaní zamietol uznesením sp. zn. 5 T 4/2004 z 27. septembra 2005 (ďalej aj „uznesenie z 27. septembra 2005“). Sťažnosť sťažovateľa podanú proti tomuto uzneseniu

zamietol najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 To 101/2005 z 31. októbra 2005 (ďalej aj „uznesenie z 31. októbra 2005“). Obe uznesenia potvrdzujúce ďalšie pokračovanie väzby sťažovateľa uvádzajú, že dôvod väzby podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku naďalej trvá.

Hlavné pojednávanie v trestnej veci sťažovateľa na krajskom súde, určené na 16. november 2005, bolo medzičasom preročené na 13. január 2006.

III.

1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 dohovoru.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru „Každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: ... c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní“.

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru „Každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie“.

2. Napádaný postup a rozhodnutia krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 4/2004 a najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 To 91/2004 sa týkajú sťažovateľovej žiadosti o prepustenie z väzby zo 14. októbra 2004. Z okolností prípadu nevyplýva a sťažovateľ pred ústavným súdom ani nenamieta, že by k jeho pozbaveniu osobnej slobody došlo v rozpore so zákonom, resp. bez legitímneho dôvodu: „...*zákonného zatknutia alebo iného pozbavenia slobody (...) za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu...*“

Podľa § 68 ods. 1 Trestného poriadku do väzby možno vziať len osobu, proti ktorej bolo vznesené obvinenie (§ 163). Rozhodnutie o väzbe sa musí odôvodniť aj skutkovými okolnosťami. O väzbe rozhoduje súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca.

Podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby tiež vtedy, ak je trestne stíhaný pre trestný čin, na ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej osem rokov, aj keď nie sú dôvody väzby dané podľa odseku 1.

Sťažovateľ bol vzatý do väzby uznesením Okresného súdu Nitra sp. zn. 2 Tp 99/04 z 23. apríla 2004 podľa § 68 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodu podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku s tým, že lehota väzby začína plynúť 20. apríla 2004 od 19.55 h (keď došlo k jeho zadržaniu, resp. obmedzeniu osobnej slobody podľa § 76 Trestného poriadku).

Zo spisového materiálu týkajúceho sa trestnej veci sťažovateľa, ktorý si ústavný súd vyžiadal, nevyplývajú žiadne skutočnosti svedčiace o arbitrárnosti alebo zjavnej

neodôvodnenosti právnej kvalifikácie skutku, pre ktorý bol sťažovateľ trestne stíhaný, v čase, keď k jeho vzatiu do väzby došlo (23. apríla 2004).

Napádaný postup a rozhodnutia krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 4/2004 a najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 To 91/2004 sa teda týkali pozbavenia osobnej slobody sťažovateľa z dôvodu a spôsobom, ktorý zákon (Trestný poriadok) pripúšťa a ktorý je taktiež akceptovateľný aj z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich z čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru.

Z uvedených dôvodov nemohlo dôjsť postupom a rozhodnutím krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 4/2004 ohľadne sťažovateľovej žiadosti o prepustenie z väzby, ani postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 To 91/2004, k porušeniu práva sťažovateľa podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru. Ústavný súd preto sťažnosti v tejto časti nevyhovel (bod 6 výroku).

3. Sťažovateľ namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj práva podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru postupom a rozhodnutím krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 4/2004 ohľadne svojej žiadosti o prepustenie z väzby, ako aj postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 To 91/2004 argumentujúc, že oba označené súdy potvrdili ďalšie trvanie jeho väzby výlučne na základe dôvodu podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku v pokročilom štádiu jeho trestného stíhania v rozpore s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ako aj judikatúrou ústavného súdu a nezaoberali sa bližšie jeho argumentáciou ohľadne nedostatku zákonných podmienok a účelu ďalšieho trvania jeho väzby.

Podľa judikatúry ústavného súdu je v ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa práva na osobnú slobodu obsiahnuté tak právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná, ako aj právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, teda práva, ktoré

vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (pozri obdobne nálezy sp. zn. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03).

Článok 5 ods. 4 dohovoru zaručuje osobám pozbaveným slobody právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybniť zákonnosť pozbavenia slobody. Zároveň dáva týmto osobám právo na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom rozhodnuté o zákonnosti pozbavenia slobody urýchlene vrátane nariadenia jeho ukončenia, ak sa ukáže ako nezákonné (Rehbock c. Slovinsko, rozhodnutie z 28. novembra 2000, Vodeničarov c. Slovenská republika, rozsudok z 21. decembra 2000, § 33 - 36).

Aj z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že na konanie, ktorého predmetom je súdne preskúmanie zákonnosti väzby a existencie všetkých jej podmienok, je aplikovateľný čl. 5 ods. 4 dohovoru (pozri mutatis mutandis III. ÚS 227/03). Ústavnosť postupu a rozhodnutia súdu v takomto type konania (vrátane ústavnosti dôvodov, na ktorých bolo založené rozhodnutie o ďalšom trvaní väzby) skúma ústavný súd aj z hľadiska garancií vyplývajúcich z čl. 5 ods. 3 dohovoru (pozri napr. I. ÚS 100/04, III. ÚS 220/04).

V zmysle čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd (čl. 127 ods. 1 ústavy). Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach práv a slobôd garantovaných ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou je daná v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov poskytnúť týmto právam a slobodám ochranu, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve (I. ÚS 225/03, III. ÚS 181/04).

Sťažovateľ sa ochrany svojich práv vo vzťahu k postupu a zamietavému rozhodnutiu krajského súdu o žiadosti zo 14. októbra 2004, ktorou sa domáhal prepustenia z väzby, mohol podľa zákona účinne domáhať a aj sa domáhal využitím riadneho opravného

prostriedku – sťažnosti na príslušnom súde, ktorým bol v danom prípade najvyšší súd. Najvyšší súd bol teda súdom, ktorý rozhodoval (v zmysle čl. 127 ústavy) o ochrane práv a slobôd sťažovateľa, ktorých porušenie namieta v sťažnosti podanej ústavnému súdu.

V právomoci ústavného súdu zostalo preto následne iba posúdenie, či účinky výkonu právomoci najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 To 91/2004 v súvislosti s jeho rozhodovaním o sťažnosti sťažovateľa z 3. decembra 2004 proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 5 T 4/2004 z 28. októbra 2004 sú zlučiteľné s označenými článkami ústavy.

Z rozhodovacej činnosti ESLP vo vzťahu k čl. 5 ods. 3 dohovoru (napr. Wemhoff v. Nemecko z 27. júna 1968, Séria A, č. 7, str. 24 - 25, § 12; Stogmüller v. Rakúsko z 11. novembra 1969, Séria A, č. 9, str. 40, § 4; Ringeisen v. Rakúsko zo 16. júla 1971, Séria A, č. 13, str. 42, § 104; Letellier v. Francúzsko z 26. júna 1991, Séria A, č. 207, § 35; van der Tang v. Španielsko z 13. júla 1995, Séria A, č. 321, § 55; Muller v. Francúzsko zo 17. marca 1997, č. 21802/93, § 35; Punzelt v. Česká republika z 25. apríla 2000, č. 31315/96, § 73 a Jecius v. Litva z 31. júla 2000, č. 34578/97, § 93), ako aj z rozhodovacej činnosti ústavného súdu (napr. III. ÚS 79/02) vyplýva, že dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, hoci je *conditio sine qua non* pre väzbu, samo osebe môže byť len dočasným väzobným dôvodom (skôr v počiatočných štádiách trestného konania). Pokiaľ má väzba trvať aj naďalej, musí k tomuto jej základnému predpokladu pristúpiť ďalší významný a dostatočný dôvod, resp. dôvody ustanovené vnútroštátnym zákonom, pričom kompetentné orgány musia navyše vo väzobnej veci postupovať s osobitnou starostlivosťou.

Keď najvyšší súd rozhodoval 26. januára 2005 o väzbe sťažovateľa, tento sa v nej nachádzal deväť mesiacov (od 20. apríla 2004), pričom trestné stíhanie sa nachádzalo v štádiu konania pred súdom (obžaloba bola podaná 18. októbra 2004), teda rozhodne nie v počiatočnom štádiu trestného konania. V tomto čase už iba samotné dôvodné podozrenie, že sťažovateľ spáchal závažný trestný čin, nemohlo byť titulom pre jeho väzbu a ďalšie pokračovanie v nej. Väzba by bola opodstatnená a zákonná iba vtedy, keby k tomuto dôvodnému podozreniu bola pristúpila aj niektorá z ďalších skutočností uznávaných ako

väzobný dôvod podľa § 67 ods. 1 Trestného poriadku (obava z úteku, kolúzie alebo pokračovania v trestnej činnosti).

Obhajca sťažovateľa v žiadosti o prepustenie z väzby zo 14. októbra 2004, ako aj v sťažnosti z 3. decembra 2004 proti prvostupňovému rozhodnutiu krajského súdu uviedol v tomto smere konkrétne námietky proti ďalšiemu trvaniu sťažovateľovej väzby.

Pokiaľ sa teda najvyšší súd pri preskúmaní zákonnosti väzby sťažovateľa zamerával len na dôvodnosť podozrenia zo spáchania trestného činu a nepreskúmal komplexne procesné a hmotné námietky uvádzané jeho obhajcom, postupoval nedôsledne, a tým porušil základné práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, konajúc tak aj v rozpore s garanciami vyplývajúcimi z čl. 5 ods. 4 dohovoru, ktorých súčasťou je aj právo na preskúmanie procesných a hmotných podmienok podstatných pre zákonnosť väzby (obdobne napr. III. ÚS 79/02). V dôsledku uvedeného ústavne nekonformného postupu trvá väzba sťažovateľa z dôvodu podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku aj v súčasnosti, t. j. po uplynutí viac ako jeden a pol roka od jeho vzatia do väzby (pozri posledné uznesenie krajského súdu z 27. septembra 2005 a následné uznesenie najvyššieho súdu z 31. októbra 2005).

Väzbu sťažovateľa nemožno kvalifikovať ako „väzbu v počiatočných štádiách trestného konania“ ani z hľadiska jej dĺžky (k tomu pozri bližšie nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 220/04-84 z 11. januára 2005), ani z hľadiska štádia, v ktorom sa trestné stíhanie sťažovateľa v čase rozhodovania krajského súdu aj najvyššieho súdu nachádzalo (konanie pred súdom po podaní obžaloby). Potvrdením jej ďalšieho trvania najvyšším súdom (napadnutým uznesením z 26. januára 2005) z dôvodu, ktorý v čase jeho rozhodovania už nebol ústavne akceptovateľný, došlo k porušeniu základných práv sťažovateľa zaručených v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj k porušeniu jeho práv zaručených v čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru.

Ústavný súd preto prihliadajúc na viazanosť petitom sťažnosti v zmysle § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ako aj rozsahom, v ktorom bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie

podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde, vzhľadom na to, že sťažovateľ sa vyslovenia porušenia svojho práva zaručeného v čl. 5 ods. 4 dohovoru nedomáhal, vyslovil, že najvyšší súd napadnutým uznesením z 26. januára 2005 porušil základné práva sťažovateľa zaručené v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj právo zaručené v čl. 5 ods. 3 dohovoru (bod 1 výroku).

4. Sťažovateľ taktiež namietal porušenie svojich základných práv „zbytočne zdĺhavým postupom všeobecných súdov pri doručovaní svojich rozhodnutí“ v súvislosti s rozhodovaním o väzbe.

Ústavný súd už v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou (v rámci ktorej sa zaoberal požiadavkou urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby aj z hľadiska čl. 5 ods. 4 dohovoru) uviedol, že jednotlivé lehoty sa z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenosti posudzujú podľa všetkých okolností prípadu. V zásade však požiadavke neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, resp. čl. 5 ods. 4 dohovoru nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (III. ÚS 255/03).

Doba konania krajského súdu o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby predstavuje obdobie od 21. októbra 2004 (doručenie žiadosti predkladanej prokurátorom) do 14. decembra 2004 (predloženie veci na rozhodnutie najvyššiemu súdu) a obdobie od 21. apríla 2005 do 25. apríla 2005 (keď bolo krajskému súdu doručené uznesenie najvyššieho súdu, ktoré tento obratom doručil sťažovateľovi). Ide teda v podstate o dobu presahujúcu jeden a pol mesiaca (jeden mesiac a dvadsaťsedem dní). Najvyšší súd konal od 14. decembra 2004 (predloženie veci na rozhodnutie) do 21. apríla 2005 (vrátenie spisu aj so svojím uznesením krajskému súdu), to znamená viac ako štyri mesiace (štyri mesiace a šesť dní). Oba súdy, ktoré sa na konaní v súvislosti so žiadosťou sťažovateľa o prepustenie z väzby zúčastnili, konali o tejto žiadosti spolu takmer pol roka.

Keďže konanie o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby trvalo krajskému súdu viac ako jeden a pol mesiaca a konanie najvyššieho súdu viac ako štyri mesiace, to znamená spolu takmer pol roka, oba sudy porušili základné práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, čo ústavný súd vyslovil v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy v bodoch 1 a 2 výroku tohto nálezu.

5. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd vyslovil porušenie označených základných práv sťažovateľa, v bode 3 výrokovej časti tohto nálezu napadnuté uznesenie najvyššieho súdu z 26. januára 2005 zrušil (čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 140 ústavy a § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pričom sa zaoberal aj ďalšími možnými spôsobmi ústavnej nápravy.

6. Medzi ústavne nevyhnutné podmienky pozbavenia osobnej slobody väzbou patria zákonný dôvod väzby a na ňom založené rozhodnutie súdu o väzbe (titul väzby).

Pokiaľ sa súdne rozhodnutie o väzbe opiera o dôvod väzby, ktorý v danom čase nemôže existovať, nejde o ústavne akceptovateľný titul väzby, a teda ani ústavne akceptovateľné pozbavenie osobnej slobody.

Ak ústavný súd pri plnení svojej základnej funkcie ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy zistí, že napadnuté súdne rozhodnutie o väzbe nie je ústavne akceptovateľné (a preto popri vyslovení porušenia práva musí byť aj zrušené) a navyše trvajúca väzba nie je založená na existujúcom zákonnom dôvode väzby (a teda ani na ústavne udržateľnom titule väzby), ochrana ústavnosti vyžaduje aj príkaz na neodkladné prepustenie sťažovateľa z väzby na slobodu.

Keďže ústavne akceptovateľným titulom väzby sťažovateľa a jej ďalšieho trvania – z dôvodu podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku (lebo žiaden iný zákonný dôvod väzby nebol predmetom rozhodovania súdov v jeho trestnej veci) – nemôže byť napadnuté uznesenie najvyššieho súdu z 26. januára 2005, a tým viac ním nemôžu byť ani uznesenia krajského súdu z 27. septembra a najvyššieho súdu z 31. októbra 2005, ústavný súd prikázal najvyššiemu súdu po zrušení napadnutého uznesenia (ktoré bolo predmetom tohto konania), aby sťažovateľa neodkladne prepustil z väzby na slobodu [a teda obnovil stav pred porušením označených práv podľa § 56 ods. 3 písm. d) zákona o ústavnom súde].

V čase rozhodovania ústavného súdu totiž pokračuje porušovanie práv sťažovateľa zjavne ústavne neakceptovateľným držaním vo väzbe iba z dôvodu podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku (už viac ako jeden a pol roka od jeho vzatia do väzby), a preto je nevyhnutné tento stav porušovania práv sťažovateľa ukončiť jeho prepustením z väzby na slobodu.

7. Sťažovateľ žiadal prostredníctvom svojho právneho zástupcu priznať mu proti krajskému súdu primerané finančné zadost'učinenie vo výške 150 000 Sk z titulu nemajetkovej ujmy.

Podľa názoru ústavného súdu priznanie primeraného finančného zadost'učinenia ako náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody nie je už možné napraviť zrušením rozhodnutia alebo opatrenia, resp. uvedením do pôvodného stavu (I. ÚS 15/02).

Vzhľadom na okolnosti uvedeného prípadu, keď povaha porušenia základných práv sťažovateľa vzhľadom na dobu strávenú vo väzbe opierajúcej sa o rozhodnutie a postup v závažnej miere porušujúce jeho základné práva a slobody neumožňuje napraviť toto porušenie v plnej miere deklaratórnym výrokom ústavného súdu a následným zrušením rozhodnutia najvyššieho súdu, ako aj príkazom, aby bol sťažovateľ prepustený na slobodu, považoval ústavný súd za potrebné v záujme dovŕšenia nápravy porušenia základných práv sťažovateľa formou kompenzácie priznať mu primerané finančné zadosťučinenie vo výške uvedenej vo výrokovej časti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku).

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľovi sumu 50 000 Sk vo vzťahu ku krajskému súdu zohľadňujúc mieru, ktorou krajský súd a najvyšší súd prispeli k porušeniu práv sťažovateľa, súc viazaný návrhom (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde) v tom zmysle, že sťažovateľ sa priznania primeraného finančného zadosťučinenia vo vzťahu k najvyššiemu súdu nedomáhal.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ústavný súd vo zvyšnej časti uplatnenému primeranému finančnému zadosťučineniu v návrhu sťažovateľa nevyhovel (bod 6 výroku).

8. Sťažovateľ žiadal priznať proti krajskému súdu náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktorej výšku vyčíslil právny zástupca sťažovateľa sumou 6 309 Sk. Trovy právneho zastúpenia právny zástupca sťažovateľa bližšie špecifikoval ako odmenu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, podanie ústavnej sťažnosti z 25. apríla 2005) vykonané v roku 2005 (2 x 2 501,- Sk) a režijný paušál (2 x 150,- Sk), zvýšenú o 19 % DPH (osvedčenie o registrácii pre daň z pridanej hodnoty predložil právny zástupca sťažovateľa ústavnému súdu v prílohe sťažnosti z 25. apríla 2005).

Ústavný súd pri rozhodovaní o požadovanej náhrade trov vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 1 a 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení vyhlášky č. 279/2005 Z. z. s tým, že predmetom konania pred ústavným súdom o sťažnosti v zmysle čl. 127 ústavy je ochrana základných ľudských práv a slobôd. Predmet tohto konania je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením, ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch, alebo s hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred všeobecným súdom (III. ÚS 34/03, I. ÚS 129/03).

Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2005 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 2 501 Sk a hodnota režijného paušálu 150 Sk.

Ústavný súd preto v súlade s ustanovením § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde priznal náhradu trov právneho zastúpenia sťažovateľa, ktorý bol v konaní úspešný, v požadovanej výške 6 309 Sk (bod 5 výroku).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. novembra 2005